

učencev, jih je treba sestaviti po istih principih kot pri skupinskem pouku (upoštevanje rezultata sociometrične ankete, vključevanje izoliranega učenca v tako skupino, ki ga bo najboljše asimilirala, intelektualna zmogljivost učencev — v skupino združimo nadarjenega, pasivnega, intelektualno šibkega in povprečnega učenca). Po temeljitnem pretresu metod in navodil določimo še roke, v katerih morajo učenci naloge izdelati.

V drugi fazi je delo skupinsko ali individualno. Zaradi majhnega števila **Ur** ga morajo učenci opraviti doma ali v ustreznem šolskem prostoru izven rednih učnih ur. Povsem razumljiva pa je zahteva, tla mora učitelj tudi v tej fazi spremljati delo učencev, se zanimati za probleme, ki jih rešujejo in jim seveda dati tudi vsa potrebna dodatna navodila.

Darko Radinja

Reformirani študij geografije na univerzi

S študijskim letom 1960/61 se je začel reformni proces tudi na univerzi. Ta je pravzaprav sestavni del splošne reforme našega šolstva in je logično nadaljevanje reformnega procesa, ki se je začel na šolah prve in druge stopnje. Tudi na univerzi so spremljali reformo podobni pojavi kot na osnovni in srednji šoli.

Pobude za reformo univerzitetnega študijskega sistema so prihajale iz različnih strani, tudi z univerze same. Reformne pobude so izhajale iz osnovnega dejstva, da se je za današnje življenje potrebno usposabljanje z bolj izpopolnjenim in sodobnim sistemom šolanja kot doslej in so razlogi za reformo bili torej načelne in praktične narave.

V diskusiji o vprašanih reforme je bilo namreč pogosto slišati, da potrebuje naša operativna, zlasti pa gospodarstvo, več kadrov, kot jih more dajati dosedanja sistem univerzitetnega študija. Zato je treba ta študij organizirati tako, da ga je moč končati v določenem roku (v štirih letih), ne da bi zato znižali nivo znanja. To naj bi dosegli na razne načine: s sodobnejšim oziroma ustrežnejšim izborom študijske snovi (brez pretiranega historicizma in podobno), s popolnejšo strukturo študijskega gradiva, s sodobnejšimi študijskimi oblikami, z ustreznim študijskim režimom itd. Take in podobne zahteve so veljale sicer za razne stroke, toda še najbolj za tiste, ki dajejo kader za gospodarstvo.

S tem v zvezi je bila druga še važnejša zahteva, da potrebuje operativna bolj raznolikega sestava strokovnjakov. Razen dosedanjega tipa visokokvalificiranih kadrov so potrebni na eni strani visokokvalificirani strokovnjaki, na drugi strani pa ožji specialisti (raziskovalci). Potrebni so torej bolj diferencirani kadri, eni z bolj praktično in širšo operativno usmeritvijo, drugi pa kot visokokvalificirani specialisti za vedno bolj zahtevnejše

Tretja faza obsega poročilo o rezultatih pred vsem razredom. V poročilu seznanijo referenti sošolce z rezultati svojega dela, z metodo, ki so jo uporabljali in pojasnjujejo vse dokumentarno gradivo, ki so ga pripravili. Po poročilu sledi razprava, ki jo vodi eden izmed učencev, ki ga je izvolil razredni kolektiv. Rezultat te faze seminarskega dela naj bo vedno sinteza, uporaba, poglobitev in ocena dobljenih rezultatov.

Čeprav je stopil pri seminarskem delu učitelj navidezno v ozadje, je njegovo delo vendarle težje in odgovornejše. Planira in organizira delo, izbira teme in ocenjuje njihovo ustreznost, daje metodska navodila, usmerja razpravo in jo dopolnjuje, svetuje učencem in jih vodi na poti k spoznanjem, ki jih o'dkriva geografska znanost.

in vedno razvitejše oblike našega gospodarstva, predvsem industrije.

Te in še druge zahteve so terjale pravzaprav korenitih sprememb v strukturi univerzitetnega študija, tako vsebinsko kot organizacijsko. V bistvu so vsa te zahteve terjale uvedbo cele vrste novih višjih šol (na primer višje strojne, elektrotehniške, rudarske, gozdarske, ekonomske, agromomske, pedagoške itd.), ki pa naj bi bile organizacijsko in vsebinsko neposredni sestavni del univerzitetnega šolanja. Po drugi strani pa so te zahteve terjale tudi uvedbo sistematičnega in organiziranega študija specializacije, tako imenovani diplomski študij.

Dosedanji enotni in enostopenjski univerzitetni študij seveda ni bil več kos vsem tem zahtevam. Zato je reforma terjala bolj diferencirano to je več stopenjsko organizacijo tega študija, v katerem bi bile posamezne etape smiselno zaključene in bi dajale različno oblikovane kadre. Te težnje so brez dvoma zelo smotrne, ker se s tem ne ustvarja iz enotirnega sistema večirn. temveč se skuša dosedanja enotirni sistem usposobiti za različne izobrazbene kompozicije.

Reformne pobude niso v enaki meri veljale za vse fakultete. Vsekakor sta bili v posebnem položaju tedanji dve fakulteti: prirodoslovno-matematična fakulteta in filozofska fakulteta. Kader z višjo izobrazbo je namreč že dajala Višja pedagoška šola v Ljubljani, ki vključuje večino strok omenjenih dveh fakultet. Torej bi prvostopenjski študij na teh dveh fakultetah pomenil dvotirnost. Na drugi strani pa organiziran študij specializacije, to je tretja stopnja, na večini od-

* . Referat na seminarju za profesorje geografije na srednjih šolah, ki ga je priredil „Zavod za napredek šolstva LltS“, od 22. do 24. novembra 1952 v Ljubljani.

ftelcov teh dveh fakultet verjetno ne bo prerasel individualnih lobbik.

Prirodoslovno-matematični fakulteti je za reformiranje posebej veljala se neka druga pobuda. Gre za določene poglede na klasifikacijo znanosti, na delitev posameznih ved v prirodne in dfužbiene, v teoretične in aplikativne in podobno, skratka gre za organizacijsko shemo znanstvenih disciplin. Tako se je tudi glede prirodoslovno-matematične fakultete (obstajala je do reforme 1960. leta) uveljavilo tkzv. načelo aplikativnosti. Študij matičnih oziroma teoretičnih ved naj se bolj poveže s svojimi aplikativnimi strokami in naj se te zato tudi organizacijsko združijo. Tako so na primer matematiko, fiziko, geologijo itd. prenesli na tehniško fakulteto oziroma na sedanjo fakulteto za naravoslovje in tehnologijo, botaniko in zoologijo na agronomsko, fakulteto oziroma na sedanjo fakulteto za biotehniko itd. Od nekdanje prirodoslovno-matematične fakultete je ostala edino geografija, ki je po tem principu ni bilo mogoče smiselno vključiti nikamor. Ob tem je ponovno prišel do izraza poseben značaj geografije v sistemu znanstvenih disciplin. Ker združuje geografija tako prirodne kot družbene aspekte in zakonitosti pri proučevanju Svojega predmeta, je na ta način most med enimi in drugimi vedami.

V tujini ima geografska znanost v organizacijski shemi znanstvenih disciplin različno razporeditev. Ponekod je v sestavu tehniških fakultet, drugod v sestavu literarnih ali humanističnih oz. filozofskih fakultet, ponekod pa je organizacijsko samostojna (v SZ so na primer posebne geografske fakultete). Brez dvoma se v teh primerih ne kaže le problematika geografije v klasifikaciji znanstvenih disciplin, temveč tudi problematika organizacijske sheme same znanosti.

Ako je predmet geografije pokrajinsko-prostorska stvarnost ali kompleksnost, potem bi bila njena aplikativna stroka — če zajema geografija sploh kako tako stroko te vrste — tako zvamo regionalno planiranje ali prostorsko urejanje pokrajine. To je mlada stroka, ki se je šele začela izvijati iz objema tradicionalne arhitekture. V Sloveniji se ta tudi organizacijsko postavlja na noge v okviru Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo. Potemtakem bi se mogla glede na omenjeno načelo aplikativnosti pri organizaciji znanstvenih disciplin geografska znanost gojiti v okviru te fakultete. Dejansko pa je bila geografija, kot nam je znano, priključena Filozofski fakulteti.

Sicer pa so se za geografsko znanost odprle nove perspektive z ustanovitvijo univerzitetnega geografskega inštituta kot osrednje geografske znanstvene institucije. V okviru filozofske fakultete je ostal pravzaprav le Oddelek za geografijo s pretežno pedagoškimi nalogami.

Ustanovitev univerzitetnega geografskega inštituta je omogočilo eno izmed uveljavljenih reformnih načel, da se za stroke, ki se goje na raznih fakultetah, osnuje osrednja institucija, ki naj usmerja, vodi in koordinira znanstveno delo

očetne stroke in deloma tudi pedagoško delo, ha primer podiplomski študij. Po možnosti pa naj taki univerzitetni inštituti vključijo tudi druge institucije teh strok izven univerze. Gre v bistvu za koncentracijo znanstvenega dela. Novo ustanovljeni inštitut za geografijo univerze ima torej za nalogo, da smiselno vključi nekdanji Geografski inštitut prirodošIOvno-matematične fakultete, Katedro za ekonomsko geografijo na ekonomski fakulteti ter Zemljepisni oddelek Narodnega muzeja v Ljubljani z namenom, da organizira in usmerja celotno znanstveno delo in geografskem področju in da skuša pritegniti v tako organizirano delo tudi ostale geografske delavce izven univerze. Upajmo, da bo inštitut ta pričakovanja tudi uresničil.

Reformirani študij se je uveljavil na vseh strokah filozofske fakultete kljub temu, da je v Ljubljani VEŠ, ki daje kadre za poučevanje v višjih razredih osnovne šole.

Reformirani študij se na Filozofski fakulteti deli na tri stopnje po dve leti. Vse tri stopnje so organizirane tako, da zagotavljajo enotnost univerzitetnega študija. Vendar je vsaka od teh stopenj popolnoma zaključena, in se študij po vsaki stopnji zaključi z ustrežno diplomom. Po uspešno opravljenih dveh letih se izda diploma, ki priznava višjo strokovno izobrazbo ter usposablja diplomanta za pouk "v višjih razredih osnovne šole. Diploma druge stopnje ustreza dosedanjim diplomam in priznava visoko strokovno izobrazbo. Diploma tretje stopnje daje naslov specialista določene znanosti oziroma akademski naslov magistra (ki je na novo uveden).

Geografski študij na prvi stopnji obsega pregled očetne snovi in splošni uvod v metodiko stroke kot celote s prediavanji, vajami, s prosieminarjem, praktikumom, terenskimi vajami ipd.

Druga stopnja zajema poglobljen študij pogloblitnih vprašanj geografske stroke v celoti. V seminarjih pa s praktičnim delom (seminarske naloge in diplomsko delo) uvaja uporabo splošnih metodoloških prijemov. Diplomant druge stopnje mora biti sposoben za samostojno dopolnjevanje znanja s kritično uporabo strokovnih del.

Študij na tretji stopnji zajema poglobljanje v problematiko širokih delov stroke, izpopolnjevanje v posebnih pomožnih vedah in praktično uvajanje v specifične metodološke prijeme. Diplomant tretje stopnje mora biti usposobljen za samostojno raziskovalno delo.

Na filozofski fakulteti ni enopredmetnega študija v tistih strokah, k jih poučujejo v osnovni in srednji šoli. Praviloma so le dvopredmetne študijske skupine. V tem se zrcali želja prosvetnih organov, da se diplomant usposobi za poučevanje dveh šolskih predmetov.

Geografija se mora študirati v povezavi z zgodovino ali sociologijo (nekdanjih povezav s pedagogiko, geologijo in biologijo ni, prav tako ni več tradicionalne povezave z etnologijo). Omenjene študijske skupine so povezane na obeh stopnjah študija. Na prvi stopnji (v prvih dveh

letih) sta obe stroki enakopravni. Slušatelji tudi diplomirajo iz obeh predmetov. Kdor nadaljuje šolanje, se more šele po diplomi prve stopnje dokončno odločiti, katerega od obeh predmetov bo na drugi stopnji izbral za glavno stroko (A — predmet) in katerega za stransko (B — predmet). Edino pri metodiki je drugače. Pri študiju na prvi stopnji ni treba opravljati metodike iz obeh predmetov, temveč le iz enega. S tem, pa je odločitev glede izbire glavnega predmeta postavljena praktično že na prvo stopnjo (v kolikor študent ne vpisuje obeh metodik).

Razen omenjenih dveh študijskih povezav obstaja še tretja. To je študijska skupina geografija — zgodovina s turistično smerjo, ki pa je omejena le na prvo stopnjo. Ta študijska skupina ima namesto pedagoških predmetov (pedagogike in metodike) tkzv. turistične predmete (geografijo turizma, elemente turizma, pravne osnove turizma, ekonomiko turizma, kurz umetnostne zgodovine, tehniko vodniške službe) ter dva tuja jezika.

Ta študijska skupina je razmeroma obsežna in ni pedagoška, temveč usposablja slušatelje za praktični poklic, za poklic turističnega vodnika. V prvem letu reforme (1960/61) je bil turizem poseben predmet in se je vezal v študijsko skupino geografija-turizem. Sedaj pa je turizem le usmeritev v osnovni študijski skupini geografija-zgodovina.

Študij geografije na prvi stopnji obsega v ustrezni obliki celotno geografsko snov. V prvem letniku se predavata predmeta Osnove geografskega dela (to je razširjeni in poglobljeni nekdanji Uvod v geografijo) ter Splošna geografija, ki se predava kot fizična geografija in družbena geografija, oba s proseminarjem. Nadaljnja delitev ni izvedena, da se čim bolj podčrta kompleksni značaj stroke.

V drugem letniku se predava regionalna geografija, ki se podaja posebej kot regionalna geografija Slovenije in Jugoslavije, ter kot regionalna geografija ostalega sveta, oboje s proseminarjem. Razen tega je na prvi stopnji še metodika geografskega pouka. Prav tako pa tudi terenske vaje in uvod v terensko proučevanje.

Na drugi stopnji se ena stroka študira nadaljnji dve leti kot glavni predmet in druga eno leto kot stranski predmet. Na drugi stopnji se razpored geografskega študija v bistvu ponovi, študij sam pa je razširjen in poglobljen. V tretjem letniku je najprej splošna geografija, le da je tokrat razdeljena na posamezne veje fizične geografije (geomorfologijo, klimatologijo, hidrogeografijo, pedogeografijo in fitogeografijo) ter na posamezne veje družbene geografije (ekonomsko geografijo, na geografijo naselij ter na demogeografijo). Razen tega je posebej seminar za fizično in posebej seminar za družbeno geografijo.

V tretjem letniku so tudi še predavanja iz izbranih poglavij regionalne geografije Slovenije in Jugoslavije ter poseben predmet z naslovom: Uvod v znanstveno proučevanje.

To je osnovni kurz geografskih predavanj, ki ga poslušajo vsi študenti druge stopnje. Medtem ko je študij geografije na prvi stopnji enoten, se na drugi stopnji loči po usmeritvi in specializaciji. Najprej so tri študijske usmeritve, ki se razlikujejo po izbiri tkzv. pomožnih predmetov. Prva je družbeno-geografska smer s politično ekonomijo in statistiko kot pomožnima predmetoma; druga je fizično-geografska smer z geologijo, pedologijo in meteorologijo ter tretja splošno-geografska smer z ekonomsko zgodovino in s seminarjem iz ekonomske zgodovine.

Razen teh „usmeritvenih predmetov“ so na drugi stopnji še tkzv. predmeti specializacije: Izbrana poglavja iz fizične geografije in izbrana poglavja iz družbene geografije.

V drugem letniku druge stopnje (četrtm letniku) pa so predavanja iz izbranih poglavij regionalne geografije (Evrope in SZ, Afrike, Azije in Avstralije ter Amerike) ter obravnava diplomskih nalog.

Izkušnje kažejo, da bo treba ta program, ki je bil sestavljen leta 1960, torej na samem začetku reformnega procesa, v marsičem preoblikovati oziroma izpopolniti. Predvsem je treba usmeritvam dati bolj smiselno fiziognomijo. Študij specializacije pa je treba prestaviti na tretjo stopnjo. Isto velja tudi za predmet „Uvod v znanstveno proučevanje“.

Tretja študijska stopnja je čisto nova. V študijskem letu 1962/63 so na filozofski fakulteti razpisali tretje stopenjski študij na treh ali štirih strokah. Tako tudi na geografiji, vendar je ostal razpis brez odziva. Ta podiplomski študij oziroma razpis je zaenkrat imel v načrtu le poglobljanje v ekonomski geografiji (z devetimi obveznimi predmeti). Študij na tretji stopnji ni zamišljen kot množično nadaljevanje študija druge stopnje, temveč je namenjen predvsem tistim, ki so pokazali določeno sposobnost in smisel za znanstveno delo. Ta študij mora trajati najmanj eno leto.

Študij na prvih dveh stopnjah je organiziran tako, da zagotavlja s tekočo kontrolo reden in strnjen sistem študija oziroma dela (s pomočjo kolokvijev, pismenih vaj, proseminarskih in seminarskih del, izpitov itd.). Za prehod iz letnika v letnik so določeni izpitni in drugi pogoji. Ta sistem pa ima, kot pač vsak sistem, dobre in pa slabe strani.

Namesto dosedanjega cikličnega sistema predavanj je sedaj uveden sistem po letnikih. Ta je brez dvoma popolnejši, saj zagotavlja bolj organsko podajanje snovi ter postopno širjenje in poglobljanje znanja. Realizacija tega sistema pa je seveda terjala pomnožitev učnega kadra. V tem pogledu je univerza z reformo brez dvoma precej pridobila, zlasti še, ker more ta pridobitev postati potencialni vir novih kvalitiet.

Z reformo so postavljeni tudi spremenjeni pogoji za vpis na univerzo. Za vpis na prvo stopnjo je potrebna srednješolska izobrazba. Geograf-

ski študij je mogoč z gimnazijo, učiteljiščem, ekonomsko srednjo šolo in s srednjo vzgojiteljsko šolo. Brez te izobrazbe je mogoč vpis s sprejemnim izpitom z določenimi pogoji. Za izpit se zahteva celotna srednješolska snov geografije iz ustreznih učbenikov, izkušnje kažejo, da bi bilo treba obseg znanja razširiti na druge sorodne veje geografije in v večji meri tudi na slovenski jezik. Statut daje možnost rednega in izrednega študija. Vendar so tudi izredni študenti dolžni opravljati proseminar, seminar in vaje (praktične, terenske in podobno).

Za vpis na drugo stopnjo je potrebna diploma prve stopnje ali diploma ustrezne višje šole (na primer VPS).

Diplomo prve ali druge stopnje pa je mogoče dobiti še na drug način, (namreč brez rednega ali izrednega študija na fakulteti. Tisti, ki izpolnjujejo pogoje za vpis na fakulteto (imajo torej srednješolsko izobrazbo) in uspešno opravljajo že vsaj štiri leta delo na delovnem mestu, za katerega se zahteva ustrezna višja izobrazba, morejo z dovoljenjem fakultetne uprave opravljati diplomsko prvo stopnjo brez rednega vpisovanja, brez vaj in ostalih obveznosti. Tisti, ki žele opravljati diplomsko drugo stopnjo, pa morajo uspešno opravljati vsaj osem let delo na delovnem mestu, za katero se zahteva visoka izobrazba.

Reformni proces univerzitetnega študija je šele v prvih razvojnih fazah in je doslej zajel prve tri letnike, medtem ko študenti četrtega letnika in absolventi dokončujejo študij po prejšnjem sistemu. Ker smo še vedno v prehodnem obdobju, je preuranjena presoja posameznih reformnih pojavov in še manj reforme v celoti.

Vendar nam izkušnje prvih dveh let ter analiza uspehov in neuspehov prve generacije, ki je pravkar končala prvo stopnjo, nam že omogoča nekaj misliti.

Ge izločimo težave, ki ne sodijo k bistvu reforme (organizacijske, finančne, kadrovske ipd.) potem je treba poudariti, da organizacijska in vsebinska izvedba reforme nista — vsaj na geografiji in bržkone na vsej filozofski fakulteti — potekali dovolj skladno. Tako ni bilo moč do kraja razmotriti vsebinske strukture geografskega študija glede na poglobljene reformne poteze, zlasti glede vecstopnosti, inverznosti in usmeritvenosti študija in podobno. Tako so bili učni načrti oziroma programi za prvo stopnjo izdelani bolj temeljito, drugo (in seveda tudi za tretjo stopnjo) pa le okvirno.

Inverznost študija odpira pri geografiji več problemov zaradi načelnih in metodoloških vprašanj, ki jih v obilni meri vsebuje geografska znanost. Po tem načelu naj bi prvo stopenjski študij geografije obsegal splošne poglede na osnovna spoznanja geografske stroke, torej sistematiko in temeljne rezultate, praktične metodološke prijeme itd. Ta študij bi torej na eni strani reduciriral spoznanja hkrati na elemente in sintezo, na drugi strani pa opustil stvarno in načelno problematiko geografske stroke. To pa za uspešno

obvladanje geografije bržkone ni dovolj. Zlasti pa ne pri študiju geografije kot stranske stroke (B), diplomanta usposablja za pouk v srednji šoli, tie da bi ta pravzaprav spoznal problematiko stroke. Študij geografije kot B-predmeta je na drugi stopnji omejen pravzaprav le na izdelavo ene seminarske naloge.

Dvo stopenjski študij geografije odpira tudi še druge probleme, saj skriva v sebi nevarnost, da razvijemo v celotnem geografskem pouku (od osnovne šole do vključno univerze) sistem štirih koncentričnih krogov namesto dosedanjih dveh. Da prenesemo namreč na univerzo isti princip, katerega srno tolikokrat kritizirali na nekdanji gimnaziji, češ da je geografija v višji gimnaziji pravzaprav razširjena ponovitev geografije iz nižje gimnazije (oziroma današnje osnovne šole). Ta nevarnost se sedaj kaže v razmerju med prvo in drugo stopnjo univerzitetnega študija. Poiskati je treba vsaj delno vertikalno povezavo.

Podoben problem se pojavlja tudi pri metodiki. Razen metodike geografskega pouka na prvi stopnji imamo metodiko tega pouka tudi na drugi stopnji. Vprašanje je, ali so razlike med obema metodikama res tolikšne, da opravičujejo ta dualizem.

Posebna problematika je nadalje tudi študij geografije s turistično usmeritvijo, ki se je z reformo začel povsem na novo. Bržkone bomo mogli temu študiju le empirično določiti ustrezne oblike in ustrezno mesto v okviru več stopenjskega študija.

Pozornost vzbuja dejstvo, da je odstotek prve generacije, ki z diplomsko prvo stopnjo odhaja v službo, neznaten. Nasprotno pa na primer diplomanti geografije iz VPS ne nadaljujejo drugo stopenjskega študija na univerzi, temveč gredo v poklic. Videti je, da se eni in drugi že z vpisom na univerzo oziroma VPS odločijo za obseg študija. Zato prvo stopenjski diplomanti, kot je videti, tudi v bodoče ne bodo odhajali v poklic. Seveda se lahko ta tendenca v nekaj letih povsem spremeni. Če pa bo tudi v bodoče tako, bo potrebno v sistemu prvo stopenjskega študija to tudi upoštevati. Dejstvo, da mora prvo stopenjski študij izpolnjevati dve v marsičem divergentni nalogi (usposabljanje za poklic in za nadaljevanje študija), ustvarja vrsto težav in problemov. Kljub temu pa mora biti prva stopnja še posebno zahtevna in intenzivna tudi zaradi študija geografije kot stranskega predmeta. Prav tako pa tudi prvi razpis tretje stopenjskega študija geografije, ki je ostal brez odziva, opozarja, da bo podiplomski študij bržkone le individualen.

Univerzitetna študijska reforma je uveljavila vrsto naprednih idej. Brez dvoma pa je zelo pomembna pozitivna lastnost študijske reforme na univerzi v tem, da s sistemom predavanj po letnikih namesto dosedanjega cikličnega sistema, omogoča bolj postopno, torej bolj organsko in bolj smiselno podajanje učnega gradiva. Tega ne zmanjšuje niti dejstvo, da bo treba marsikje,

tako tudi na geografiji, oba sistema med seboj kombinirati.

Dobre strani reforme utegnejo postati tudi inverzija študija, dvopredmetnost študijskega sistema, aktivnejše in sodobnejše študijske oblike in pa seveda sistem, ki terja od študentov strnjeno in smotrno delo. Saj je stopenjski študij, zlasti na prvi stopnji, tudi bolj zgoščen in bolj intenziven.

Zavedati pa se tudi moramo, da ima vsak sistem tudi senčne strani. Tako je tudi s študijsko reformo. Realistično gledanje nanje omogoča, da čim bolj razvijemo njene pozitivne strani in da obenem čim bolj omilimo tiste njene poteze, ki niso dovolj pozitivne.

Predvsem pa je treba osnovne poteze reforme vsaki stroki smiselno prilagajati. S tem v zvezi se pravzaprav tudi pri organizaciji geografskega študija odpirajo specifični problemi in s tem tudi poglobitno delo vseh, ki skrbijo za razvoj geografske stroke.

Študijsko reformo smo prikazali v luči geografskega študija le posredno. Zato je ta pregled pomanjkljiv. Ker pa je reforma prinesla toliko korenitih sprememb tudi v univerzitetni študij geografije, moramo z njimi seznaniti tudi geografe, ki so že v poklicu in ki poučujejo v šolah. Tako bodo vedeli svetovati tudi dijakom, ki se odločajo za univerzitetni študij geografije.

VIRI:

1. Resolucija univerzitetnega sveta o reformi univerzitetnega študija, Ljubljana 1961.
2. Zakon o visokem šolstvu v LRS, Uradni list LRS, XVII./39, Ljubljana 1960.
3. Splošni zakon o fakultetah in univerzah, Urad. list LRS, XVI./29, Ljubljana 1960.
4. Statut Filozofske fakultete in ustrezni učni načrti ter študijski programi, Ljubljana 1961.

Dušan Kompare

Geografski učbeniki za gimnazije

Kot vsi učbeniki morajo tudi geografski posredovati osnove znanosti, razvijati pa morajo ustvarjalnost, samostojnost in iniciativo učencev v procesu učenja in dela, gojiti smisel za geografsko proučevanje in razvijati geografsko mišljenje.

Geografski učbeniki so šolske knjige, ti jih učenci sistematično uporabljajo, da bi si osvojili ustrezno geografsko znanje in delovne navade.

Geografski učbeniki so osnovne šolske knjige, ki jih učenci uporabljajo pod vodstvom učiteljev, da bi sistematično, zavestno, trajno in aktivno obvladovali osnove geografske znanosti v obsegu, ki ga določa učni načrt, prav tako pa, da bi se usposobili v praksi uporabljati to, česar so se naučili.

GEOGRAFSKA UČBENIKI IMAJO NASLEDNJE FUNKCIJE:

•— Utrjevanje in izpopolnjevanje znanja pri izdelavi domačih nalog in pri samostojnem delu učencev pri učni uri po navodilih učitelja;

— razvijanje praktičnih znanj in navad;

— samopreverjanje osvojenega znanja;

— samostojno osvajanje znanja v primeru, če učenec ne prisostvuje pouku.

Po vsebini in obsegu morajo biti geografski učbeniki v skladu z nalogami pouka in učnim načrtom. Njihova struktura mora pospeševati upora'» sodobnih učnih metod, vplivati mora na vzgojo učencev in razvijati mišljenje in pomnenje ter sposobnost za samostojno delo.

NALOGE GEOGRAFSKEGA POUKA IN UČBENIKI

Geografski učbeniki morajo ustrezati nalogam geografskega pouka na gimnaziji.

Naloge pouka so:

— učence naj seznani z osnovnimi dognanji o zemlji in njenimi gibanji, z razvojem njenega površja in življenja na njej;

— učencem naj pokaže povezanost organskega in anorganskega sveta, odnose med naravo in človekom, različne pogoje za obstoj in razvoj ljudstev; kako si človek z razvojem družbe in osvajanjem tehnike kot zavestni cinitelj podreja naravne sile in izkorišča naravna bogastva, kako jih predeluje in prilagaja za zadovoljevanje potreb; posreduje naj jim osnovne principe o proizvodnji, o razvoju posameznih dežel ter težnje gospodarskega in kulturnega razvoja v svetu;

— seznani naj učence s politično in družbeno ureditvijo posameznih dežel, z njihovim gospodarskim, političnim in kulturnim razvojem, z gibanji za osvoboditev in z razvojem odvisnih in nerazvitih dežel ter območij sveta, z razpadanjem kolonialnega sistema, z gibanji za integracijo in povezavo dežel ter drugimi oblikami mednarodnih odnosov, z razvojem socialističnih sil v svetu;

— učence naj še posebej seznani z našo domovino, njenim prostorom in naravnimi bogastvi, z našim gospodarskim, političnim in kulturnim razvojem, z življenjem jugoslovanskih narodov in njihovim bojem za socialistično družbeno ureditev, z našo politiko miroljubne koeksistence in sodelovanja z drugimi narodi ter jih vzgaja v jugoslovanskem socialističnem patriotizmu, v du-